

Zandstraat 44, Someren

rapport 3149

Zandstraat 44, Someren (gemeente Someren)

Een Bureauonderzoek met controleboringen

M. van Dinter
J.M. Brijker

Colofon

ADC Rapport 3149

Zandstraat 44, Someren
Een Bureauonderzoek met controleboringen

Auteurs: M. van Dinter en J.M. Brijker

In opdracht van: Dhr. T.J.F. van Gennip

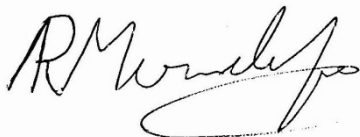
© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, 9 april 2013

Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

Status onderzoek: definitief

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend
uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Autorisatie:
R.M. van der Zee

ISSN 1875-1067

ADC ArcheoProjecten
Postbus 1513
3800 BM Amersfoort
Tel 033-299 81 81
Fax 033-299 81 80
Email info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1 Inleiding en administratieve gegevens	7
2 Bureauonderzoek	8
2.1 Doelstelling en vraagstelling	8
2.2 Methodiek	8
2.3 Resultaten	8
2.4 Gespecificeerde verwachting en conclusie	10
3 Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O)	11
3.1 Plan van Aanpak	11
3.2 Resultaten Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O)	12
3.3 Conclusies	13
4 Aanbeveling	13
Literatuur	14
Geraadpleegde websites	14
Bijlage 1 Boorgegevens	22

Samenvatting

In opdracht van dhr. T.J.F. van Gennip heeft ADC ArcheoProjecten een bureauonderzoek met controleboringen uitgevoerd op de locatie Zandstraat 44 in Someren. Op de locatie was al een beregeningsinstallatie aangelegd, het onderzoek is uitgevoerd om vast te stellen of: er binnen het plangebied een potentieel archeologisch niveau aanwezig is en zo ja, is dit niveau verstoord met de uitgevoerde ingreep.

Op basis van het bureauonderzoek werd binnen het plangebied een plaggendek boven een onverstoorde bodem verwacht. Teneinde deze verwachting te toetsen werden in het plangebied controleboringen gezet.

Uit de controleboringen blijkt dat er binnen het plangebied een C-horizont in dekzand aanwezig is, waarboven met een scherpe overgang een verstoord pakket aanwezig is. Boven het verstoorde pakket is humeuze bouwvoor ontwikkeld.

Binnen het plangebied is een beregeningsinstallatie aangelegd. Gezien de mate van verstoring van de bodemopbouw is de archeologische verwachting voor het plangebied laag. Binnen het plangebied is geen archeologisch niveau aangetroffen. Er zijn dan ook met de aanleg van de beregeningsinstallatie geen archeologische waarden verstoord.

ADC ArcheoProjecten adviseert om het terrein vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. Het is echter niet volledig uit te sluiten dat binnen het onderzochte gebied toch nog archeologische resten voorkomen. Het verdient daarom aanbeveling om de uitvoerder van het grondwerk te wijzen op de plicht archeologische vondsten te melden bij de bevoegde overheid, zoals aangegeven in artikel 53 van de Monumentenwet.

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Periode	Afkorting	Tijd in jaren
Nieuwe tijd	NT	1500 - heden
Middeleeuwen:	XME	450 – 1500 na Chr.
Late Middeleeuwen	LME	1050 - 1500 na Chr.
Vroege Middeleeuwen	VME	450 - 1050 na Chr.
Romeinse tijd:	ROM	12 voor Chr. – 450 na Chr.
Laat-Romeinse tijd	ROML	270 - 450 na Chr.
Midden-Romeinse tijd	ROMM	70 - 270 na Chr.
Vroeg-Romeinse tijd	ROMV	12 voor Chr. - 70 na Chr.
IJzertijd:	IJZ	800 – 12 voor Chr.
Late IJzertijd	IJZL	250 - 12 voor Chr.
Midden-IJzertijd	IJZM	500 - 250 voor Chr.
Vroege IJzertijd	IJZV	800 - 500 voor Chr.
Bronstijd:	BRONS	2000 - 800 voor Chr.
Late Bronstijd	BRONSL	1100 - 800 voor Chr.
Midden-Bronstijd	BRONSM	1800 - 1100 voor Chr.
Vroege Bronstijd	BRONSV	2000 - 1800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):	NEO	5300 – 2000 voor Chr.
Laat-Neolithicum	NEOL	2850 - 2000 voor Chr.
Midden-Neolithicum	NEOM	4200 - 2850 voor Chr.
Vroeg-Neolithicum	NEOV	5300 - 4200 voor Chr.
Mesolithicum (Midden-Steentijd):	MESO	8800 – 4900 voor Chr.
Laat-Mesolithicum	MESOL	6450 - 4900 voor Chr.
Midden-Mesolithicum	MESOM	7100 - 6450 voor Chr.
Vroeg-Mesolithicum	MESOV	8800 - 7100 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):	PALEO	tot 8800 voor Chr.
Laat-Paleolithicum	PALEOL	35.000 - 8800 voor Chr.
Midden-Paleolithicum	PALEOM	300.000 – 35.000 voor Chr.
Vroeg-Paleolithicum	PALEOV	tot 300.000 voor Chr.

Bron: Archeologisch Basis Register 1992

1 Inleiding en administratieve gegevens

In het voorliggende rapport wordt een onderzoek beschreven waarvoor de volgende administratieve gegevens gelden:

Opdrachtgever:	Dhr. T.J.F. van Gennip
Soort onderzoek:	Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek
Aanleiding:	Aanleg beregeningsinstallatie
Locatie:	Zandstraat 44
Plaats:	Someren
Gemeente:	Someren
Provincie:	Noord-Brabant
Kadastrale gegevens:	Gemeente Someren, Sectie G, nr. 2027 en 2028
Kaartblad:	51H
Oppervlakte plangebied	Ca. 7 ha
Coördinaten:	178.142 / 397.478 177.892 / 397.717 177.835 / 397.455 178.004 / 397.259
Bevoegde overheid:	Gemeente Someren
Deskundige namens de bevoegde overheid:	F. Kortlang
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer (CIS-code):	53010
ADC-projectcode:	4140744
Auteur:	M. van Dinter
Projectmedewerker(s):	J.M. Brijker, N. de Jonge en M. van Dinter
Autorisatie:	R.M. van der Zee
Periode van uitvoering:	Augustus - oktober 2012
Beheer en plaats documentatie:	ADC ArcheoProjecten bv, Amersfoort
Beheer en plaats digitale documentatie (e-depot):	http://persistent-identifier.nl/?identifier=urn:nbn:nl:ui:13-x3ai-cc

---

Het plangebied ligt in een gebied waar een gemeentelijk archeologisch beleid is vastgesteld. Op grond van dit beleid valt het plangebied in de zone met hoge archeologische verwachtingswaarde (categorie 4). Daarbij geldt een onderzoeksplicht bij een verstoringsdiepte dieper dan 40 cm en een verstoringsoppervlakte groter dan 250 m².¹ Om in deze zone een omgevingsvergunning te kunnen verkrijgen, dient de initiatiefnemer een rapport te overleggen waarin naar oordeel van de bevoegde overheid de archeologische waarde van het plangebied voldoende is vastgesteld. In het kader van dit proces heeft het in dit rapport beschreven onderzoek plaatsgevonden.

In Nederland dient het vaststellen van de archeologische waarde van een plangebied te gebeuren op grond van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.2).² Gemeenten kunnen hierop aanvullende uitvoeringskaders vaststellen. De gemeente Someren heeft voor zover bekend echter geen aanvullende uitvoeringskaders vastgesteld voor het uitvoeren van archeologisch vooronderzoek, noch zijn deze voor dit project afzonderlijk opgesteld. Dit onderzoek is dus gebaseerd op de algemene criteria die in de KNA staan geformuleerd.

¹ Kortlang 2010

² SIKB 2010.

2 Bureauonderzoek

2.1 Doelstelling en vraagstelling

Het bureauonderzoek vormt de eerste stap in het vaststellen van de archeologische waarde van het gebied. Het doel van bureauonderzoek is het aan de hand van schriftelijke bronnen verwerven van informatie over bekende en/of verwachte archeologische waarden in het plangebied, om daarmee te komen tot een gespecificeerde, archeologische verwachting.

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?
- Is het plangebied voldoende onderzocht?
  - Zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek is nodig om te komen tot een selectiebesluit?
  - Zo ja, welk selectiebesluit kan worden genomen (vrijgeven, opgraven, begeleiden)?

2.2 Methodiek

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.2 Landbodems, protocol 4002 Bureauonderzoek.

Het bureauonderzoek bestaat uit de volgende elf processtappen:

1. Afbakenen plan- en onderzoeksgebied en vaststellen consequenties van mogelijk toekomstig gebruik;
2. Aanmelden onderzoek bij Archis;
3. Vermelden (en toepassen) overheidsbeleid;
4. Beschrijven huidig gebruik;
5. Beschrijven historische situatie en mogelijke verstoringen;
6. Beschrijven mogelijke aanwezigheid bouwhistorische waarden in de ondergrond;
7. Beschrijven bekende archeologische en aardwetenschappelijke waarden;
8. Opstellen gespecificeerde verwachting;
9. Opstellen standaardrapport bureauonderzoek;
10. Afmelden onderzoek bij Archis: overdracht onderzoeksgegevens;
11. Aanleveren digitale gegevens bij e-Depot.

De processtappen 1 tot en met 7 leveren gegevens op basis waarvan processtap 8, de gespecificeerde verwachting wordt opgesteld. De gespecificeerde verwachting kan worden beschouwd als een belangrijke conclusie van het bureauonderzoek, omdat hierin wordt aangegeven of, en zo ja, welke archeologische waarden worden verwacht, indien relevant weergegeven op een kaart.

De resultaten van processtappen 1 tot en met 8 worden behandeld in de paragrafen 3.1 tot en met 3.5. Processtap 9 resulteert in het voorliggende rapport. De processtappen 10 en 11 hebben betrekking op het voor derden openbaar maken van de resultaten van het bureauonderzoek bij onder meer Archis en het e-Depot.

2.3 Resultaten

2.3.1 Afbakening plan- en onderzoeksgebied en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik

De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op afbeeldingen 1 en 2. Van het plangebied zelf zijn onvoldoende archeologische en aardkundige gegevens beschikbaar om een uitspraak te kunnen doen over de archeologische verwachting. Daarom zijn tevens gegevens betrokken uit de directe omgeving, waarmee het onderzoeksgebied kan worden gedefinieerd als het gebied binnen een straal van circa 1000m rondom het plangebied.

In het plangebied is een beregeningsinstallatie aangelegd waarbij met een minigraafmachine 60 cm brede sleuven zijn gegraven tot ca. 60 cm-maaiveld (zie afbeelding 6). Daarbij zijn mogelijk eventuele aanwezige waardevolle archeologische resten in de ondergrond aangetast.

2.3.2 Beschrijving van de aardwetenschappelijke waarden

De volgende aardwetenschappelijke informatie is bekend van het plangebied:

Bron	Informatie
Geologische kaart van Nederland 1:50.000 ³	Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden
Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000 ⁴	Dekzandrug (met of zonder oud bouwland) (code 4K13)
Bodemkaart van Nederland 1:50.000 ⁵	Hoge bruine enkeerdgrond in lemig fijn zand (code EZ23)
Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) ⁶	Hoog plateau, 27,5 – 28 m +NAP

Het plangebied is gelegen in het Brabantse zandgebied. Hier ligt een pakket dekzand aan het oppervlak. Dit zand is afgezet in de laatste ijstijd, het Weichselien. In deze periode heerste er een toendraklimaat in Nederland waarbij de wind vrij spel had en op grote schaal verstuivingen op konden treden. Hierbij werd het aanwezige zand opgenomen door de wind en over het algemeen afgezet in oost-west georiënteerde ruggen.

Geomorfologisch gezien ligt het plangebied op een hoog gelegen plateau. Dit blijkt ook uit het Actueel Hoogtebestand van Nederland (AHN – afb. 3) waarin duidelijk zichtbaar is dat het plangebied relatief hoog gelegen is.

Bodemkundig is er sprake van hoge bruine enkeerdgronden (afb. 4). Deze gronden worden gekenmerkt door de aanwezigheid van een dik (>50cm) plaggendek. Een dergelijk plaggendek is ontstaan door het herhaaldelijk opbrengen van plaggen en mest voor de verbetering van de bodemvruchtbaarheid vanaf de Late Middeleeuwen.

2.3.3 Beschrijving van bekende archeologische waarden

In het onderzoeksgebied zijn de volgende archeologische (indicatieve) waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld (zie afbeelding 5):

Waarnemingsnr	Omschrijving	Datering ⁷	Opmerking
21631	Fragmenten aardewerk	IJZL, VME, LME	Losse vondsten
30381	Stenen bijlen	NEO	Exacte vindplaats onbekend

Binnen het plangebied zijn volgende ARCHISII meerdere stenen uit het Neolithicum gevonden. Echter, de exacte locatie van deze vondsten is onbekend en zijn deze vondsten mogelijk zelfs binnen een ander kaartblad gedaan.

Onderzoeks-meldingsnummer	Soort onderzoek	Resultaat	Advies
20805	Bureauonderzoek	Perceel blijkt ontgrond in het verleden	Het plangebied is vrijgegeven
25722	Booronderzoek	De bodem is verstoord tot in de C-horizont	Het plangebied is vrijgegeven

Bij eerder uitgevoerde onderzoeken in de directe omgeving is gebleken dat aldaar de ondergrond in het verleden verstoord is.

³ Mulder, *et al.* 2004.

⁴ Alterra 2003.

⁵ Steur, *et al.* 1981.

⁶ <http://www.ahn.nl/viewer>

⁷ Voor een verklaring van de afkortingen, zie tabel 1.

In ARCHISII zijn voor het onderzoeksgebied geen AMK-terreinen, vondstmeldingen en relevante gebouwde monumenten geregistreerd.

Op de landelijke en de gemeentelijke verwachtings-/beleidskaarten staat de volgende archeologische verwachting voor het plangebied aangegeven:

Bron	Verwachting	Toelichting
IKAW	hoog	
Gemeentelijke beleidskaart ⁸	hoog	Categorie 4

2.3.4 Beschrijving van de historische situatie, mogelijke verstoringen en bouwhistorische waarden

De historische situatie is op verschillende kaarten als volgt:

Bron	Jaartal	Historische situatie
Kadastrale minuut ⁹	1811-1832	Bouwland
Topografische militaire kaart (Veldminuut)	1840	Akker
Bonnekaart (blad 709) ¹⁰	1901, 1929, 1936,	Idem.
Topografische kaart ¹¹	1953, 1963, 1973, 1983	Idem., in 1973 deel grasland

Op de vroegste kadastrale kaart is het plangebied al in gebruik als bouwland. De huidige Zandstraat bestaat ook al in deze periode, evenals de boerderijen aan weerszijden van de weg. Door het plangebied lopen enkele kleine paden. Afb. 6 laat de Bonnekaart uit 1929 zien.

2.3.5 Beschrijving huidig gebruik

Het plangebied is momenteel in gebruik als akkerland (aardbeienteelt). In het kader van het onderzoek zijn gegevens met betrekking tot de aanwezigheid van ondergrondse kabels en leidingen opgevraagd bij het KLIC. Uit de hierop ontvangen gegevens blijkt dat er net buiten het plangebied (langs de weg) enkele kabels en leidingen aanwezig zijn. Afbeelding 7 geeft een impressie van het plangebied.

2.4 Gespecificeerde verwachting en conclusie

De eerste, voor het bureauonderzoek opgestelde onderzoeksvraag *“Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?”* kan als volgt worden beantwoord:

Op basis van het bureauonderzoek kunnen er binnen het plangebied archeologische resten uit alle archeologische perioden vanaf het Laat-Paleolithicum tot in de Nieuwe tijd voorkomen. Het gaat hierbij om resten van jagers-verzamelaars en vanaf het Neolithicum van landbouwers. De resten van jagers-verzamelaars bestaan naar verwachting uit verspreide vuursteenfragmenten, eventueel aangevuld met o.a. houtskool en haardkuilen. Er worden vooral resten van tijdelijke kampementen verwacht. De resten vanaf het Neolithicum bestaan vooral uit aardewerk, vuursteen (in de prehistorie), botmateriaal en grondsporen. Er worden vooral resten van nederzettingen, resten van landbouwactiviteiten en verkavelingsstructuren verwacht. Het vondstniveau wordt verwacht onderin het plaggendek en in de top van het oorspronkelijke bodemprofiel. Aan de basis van het plaggendek wordt ook wel van een ‘cultuurlaag’ gesproken: een doorwerkte oude bodem tussen het esdek en de ongeroerde ondergrond met kleine fragmenten aardewerk, natuursteen, vuursteen of houtskool.¹²

⁸ Kortlang 2010.

⁹ Kadaster, Someren, Noord-Brabant, Sectie E, Blad 02

¹⁰ Bureau Militaire Verkenningen 1901, 1929, 1936

¹¹ Kadaster, 1953, 1963, 1973, 1983

¹² Groenewoudt 1994.

Gezien het wisselende gebruik als bos, weide en akkergrond is heeft het plaggendek naar verwachting een geringe dikte. Archeologische sporen zullen zich naar verwachting bevinden tot ongeveer 25 cm in de top van de C-horizont. Aan het maaiveld kunnen resten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd aanwezig zijn. Organische resten (zoals bot, hout, leder en textiel) zullen door de relatief droge en zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd. De beperkte beschikbare gegevens laten niet toe, het complextype en de omvang van de verwachte resten nader te specificeren.

Bij de aanleg van de beregingsinstallatie kunnen resten ondieper dan 60 cm –mv zijn verstoord.

De beantwoording van de overige onderzoeksvragen is als volgt:

- *Is het plangebied voldoende onderzocht?*
Nee, het is onduidelijk in hoeverre de bodemopbouw intact is
- *Zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek is nodig om te komen tot een selectiebesluit?*
Er wordt geadviseerd om een verkennend booronderzoek uit te voeren om de bodemopbouw en de mate van verstering te bepalen
- *Zo ja, welk selectiebesluit kan worden genomen (vrijgeven, opgraven, begeleiden)?*
Nvt.

3 Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O)

3.1 Plan van Aanpak

3.1.1 Inleiding

Het doel van het inventariserende veldonderzoek is het aanvullen en toetsen van de op basis van het bureauonderzoek opgestelde gespecificeerde verwachting, zoals deze is geformuleerd in par. 2.4.

Het inventariserend veldonderzoek vond plaats door middel van controleboringen. Op 1 augustus 2012 werd een Plan van Aanpak opgesteld, waarin de werkwijze van het onderzoek werd vastgelegd.

Omdat op deze locatie een type archeologische vindplaatsen wordt verwacht dat zich door middel van een booronderzoek niet goed laat opsporen is het doel van dit onderzoek het verkennen van de bodemopbouw. Daarmee toetsen we voor eventuele archeologische vindplaatsen de volgende delen van de gespecificeerde verwachting:

1. de landschappelijke en/of geologische context van eventuele archeologische vindplaatsen
2. de diepteligging ervan
3. de conservering

Dit leidt voor onderhavig onderzoek tot de volgende hypothesen:

- Ad 1. Het plangebied is gelegen op een dekzandrug waarboven een plaggendek aanwezig is.
- Ad 2. Op de overgang van het plaggendek naar de C-horizont bevindt zich een intact oud oppervlak met mogelijk de aanwezigheid van een akkerlaag.
- Ad 3. Dit niveau is niet aangetast door bodemverstoringen.

Door het uitvoeren van dit verkennend booronderzoek kan alsnog een uitspraak worden gedaan over de vraag of, en zo ja, waar er al dan niet nog archeologische resten worden verwacht in het plangebied.

De bodemtextuur en archeologische indicatoren worden beschreven volgens SBB 5.1 van het NITG-TNO waarin ondermeer de standaard classificatie van bodemmonsters volgens NEN5104 wordt gehanteerd.¹³ De X- en Y-coördinaten worden bepaald aan de hand van de lokale topografie en ingemeten met behulp van een meetlint. De hoogte van het maaiveld ter plaatse van de boringen is bepaald aan de hand van AHN-beelden.

3.1.2 Monsternameplan

Relevante archeologische indicatoren en/of bodemlagen worden bemonsterd.

3.2 Resultaten Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O)

3.2.1 Veldinspectie

Het plangebied is in gebruik als akkerland, aardbeienteelt. Het reliëf binnen het plangebied loopt licht op vanaf de Zandstraat naar het oosten. De locatie van de aangelegde beregeningsinstallatie is duidelijk zichtbaar aan de hand van de sproeikoppen welke boven het maaiveld uitsteken.

3.2.2 Lithologische beschrijving

De locatie van de boringen is weergegeven in afb. 3. De boorgegevens worden gepresenteerd in Bijlage 1. Afbeelding 8 laat een uitgelegde boring binnen het plangebied zien.

Aan de basis van het profiel is in alle boringen een pakket van zwak siltig, matig fijn goed gesorteerd kalkloos geel zand aangetroffen. Over het algemeen bevindt dit pakket zich op een diepte tussen de 75-100 cm –mv. In een aantal boringen bevindt de top van dit zand zich dieper, 130 cm –mv in boring 8 en 14, 140 cm –mv in boring 8 en 190 cm –mv in boring 4. Hierboven is met een scherpe overgang een pakket grijsbruin gevlekt zwak humeus zand aanwezig (een pakket omgewerkte grond). Het bovenliggende pakket bestaat uit licht- tot donkerbruin, zwak tot matig humeus zand, waarboven een ongeveer 40 cm dik pakket van donkerbruin- tot zwart humeus zand aanwezig is.

3.2.3 Interpretatie

Het gele zand aan de basis is de C-horizont in het dekzand (Laagpakket van Wierden binnen Bostel Formatie). Hierboven bevindt zich een omgewerkt/verstoord pakket. Dit blijkt onder andere uit de sterke mate van gevlektheid van het zand, de scherpe ondergrens en het feit dat op een aantal plaatsen het zand zeer "los", het heeft geen cohesie en de boor schiet er makkelijk is door. Hierboven bevindt zich een 80 – 100 cm humeus pakket van akker/landbouwgrond. In de top van het dekzand is geen bodem aangetroffen en ook geen oude akkerlaag. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de ondergrond tot diep in de C-horizont is verstoord. Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

Aangezien de aangelegde beregeningsinstallatie tot op een diepte van 60 cm –mv is aangelegd, het pakket akkergrond dikker is dan 60 cm en de top van de C-horizont onder dit niveau in sterke mate is verstoord, is het onwaarschijnlijk dat er de met de uitgevoerde ingreep archeologische waarden zijn verstoord.

¹³ Bosch 2005; Normalisatie-Instituut 1989.

3.3 Conclusies

De in de inleiding gestelde onderzoeksvragen kunnen op basis van de bereikte resultaten als volgt worden beantwoord:

- *Is / zijn de genoemde hypothese(s), zoals vermeld in de specifieke archeologische verwachting, juist?*

Nee, de bodemopbouw is in hoge mate verstoord tot in de C-horizont.

- *Moet de specifieke archeologische verwachting worden aangepast? Zo ja, op welke wijze?*
- Ja, gezien de hoge mate van verstoring is de archeologische verwachting laag.

- *Is het plangebied voldoende onderzocht?*

Ja

- *Zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek is nodig om te komen tot een selectiebesluit?*

Nvt.

- *Zo ja, welk selectiebesluit kan worden genomen (vrijgeven, behoud in situ, opgraven, begeleiden)?*

Vrijgeven

4 Aanbeveling

Binnen het plangebied is een beregeningsinstallatie aangelegd. Gezien de mate van verstoring van de bodemopbouw is de archeologische verwachting voor het plangebied laag. Binnen het plangebied is geen archeologisch niveau aangetroffen. Er zijn dan ook met de aanleg van de beregeningsinstallatie geen archeologische waarden verstoord.

ADC ArcheoProjecten adviseert om het terrein vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. Het is echter niet volledig uit te sluiten dat binnen het onderzochte gebied toch nog archeologische resten voorkomen. Het verdient daarom aanbeveling om de uitvoerder van het grondwerk te wijzen op de plicht archeologische vondsten te melden bij de bevoegde overheid, zoals aangegeven in artikel 53 van de Monumentenwet.

Literatuur

- Alterra, 2003: *Digitale Geomorfologische Kaart van Nederland*.
- Bosch, J.H.A., 2005: *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode, Versie 5.2*. Utrecht (TNO-rapport NITG 05-043-A).
- Bureau Militaire Verkenningen, 1901, 1929 en 1936: Zomerensche Heide, *blad 709, 1:25.000*.
- Groenewoudt, B.J., 1994: *Prospectie, waardering en selectie van archeologische vindplaatsen: een beleidsgerichte verkenning van middelen en mogelijkheden*. Amersfoort (Nederlandse Archeologische Rapporten 17).
- Kadaster, 1811-32: *Oorspronkelijke aanwijzende tafel der grondeigenaren en der ongebouwde en gebouwde vaste eigendommen, Someren, Noord-Brabant, Sectie E, Blad 02*.
- Mulder, F.J. de, M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhoff & T.E. Wong, 2004: *De ondergrond van Nederland*. Groningen (Geologie van Nederland).
- Normalisatie-Instituut, Nederlands, 1989: *Geotechniek, classificatie van onverharde grondmonsters NEN 5104*. Delft.
- SIKB, 2010: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) Landbodems*. Gouda.
- Steur, G. G. L., W. Heijink & Bodemkartering Stichting voor, 1981: *Bodemkaart van Nederland schaal 1 : 50.000 : toelichting bij kaartblad 51 Oost Eindhoven*. Stiboka, Wageningen.
- Topografische Dienst Nederland, 1953-1993: *Topografische Kaart van Nederland, schaal 1:50.000*.

Geraadpleegde websites

- <http://archis2.archis.nl>
<http://www.ahn.nl/viewer>
<http://www.watwaswaar.nl>

Lijst van afbeeldingen en tabellen

- Afb. 1 Locatie van het plangebied
Afb. 2 Detailkaart van het plangebied
Afb. 3 Boorpunten en de locatie van de beregeningsinstallatie
Afb. 4 Locatie van het plangebied op het AHN
Afb. 5 Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden, AMK-terreinen en ARCHIS-meldingen
Afb. 6 Locatie van het plangebied op een uitsnede van de Bonnekaart uit 1929
Afb. 7 Impressie van het plangebied met op de voorgrond een sproeier van de beregeningsinstallatie
Afb.8 Boring binnen het plangebied

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

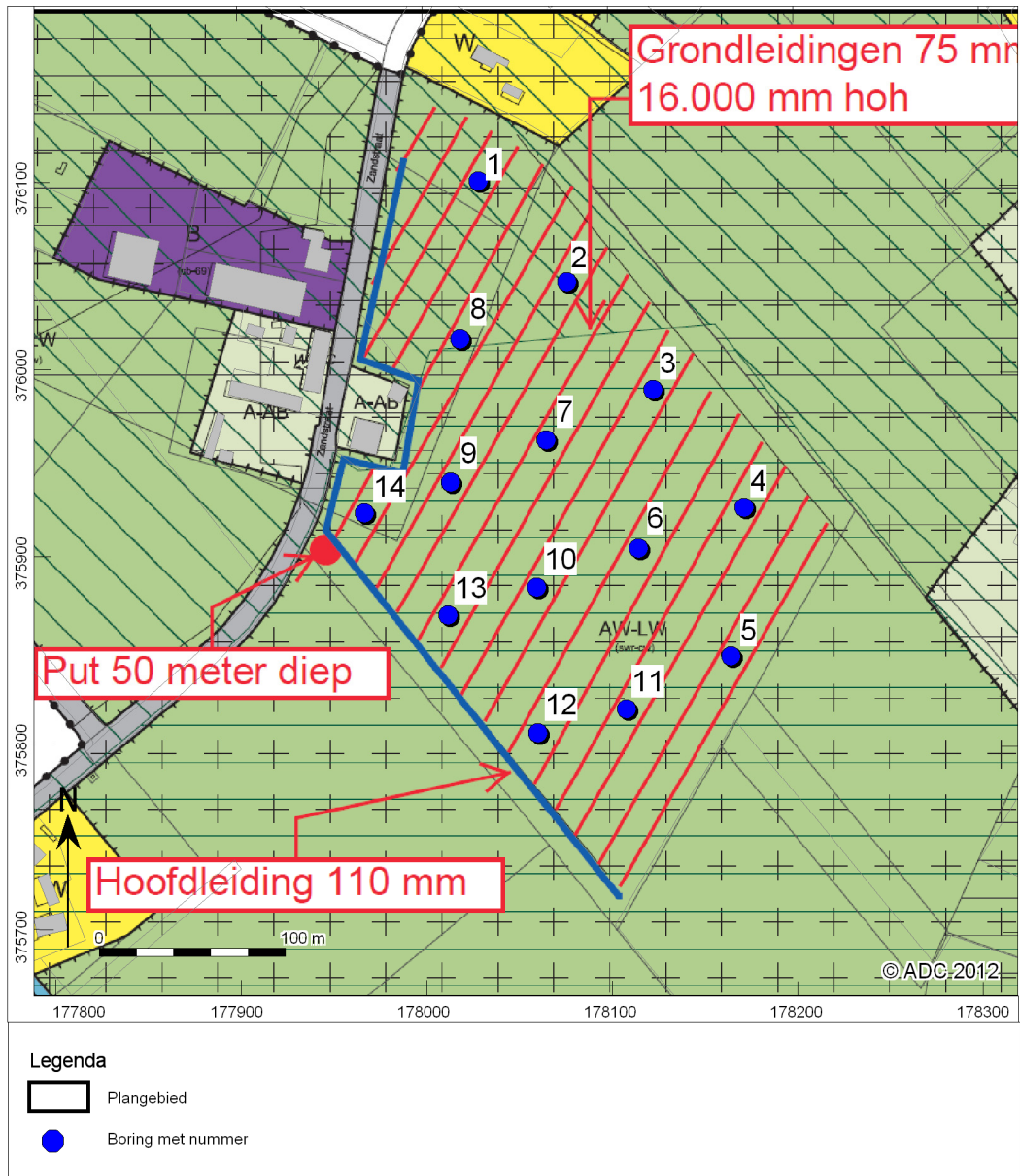

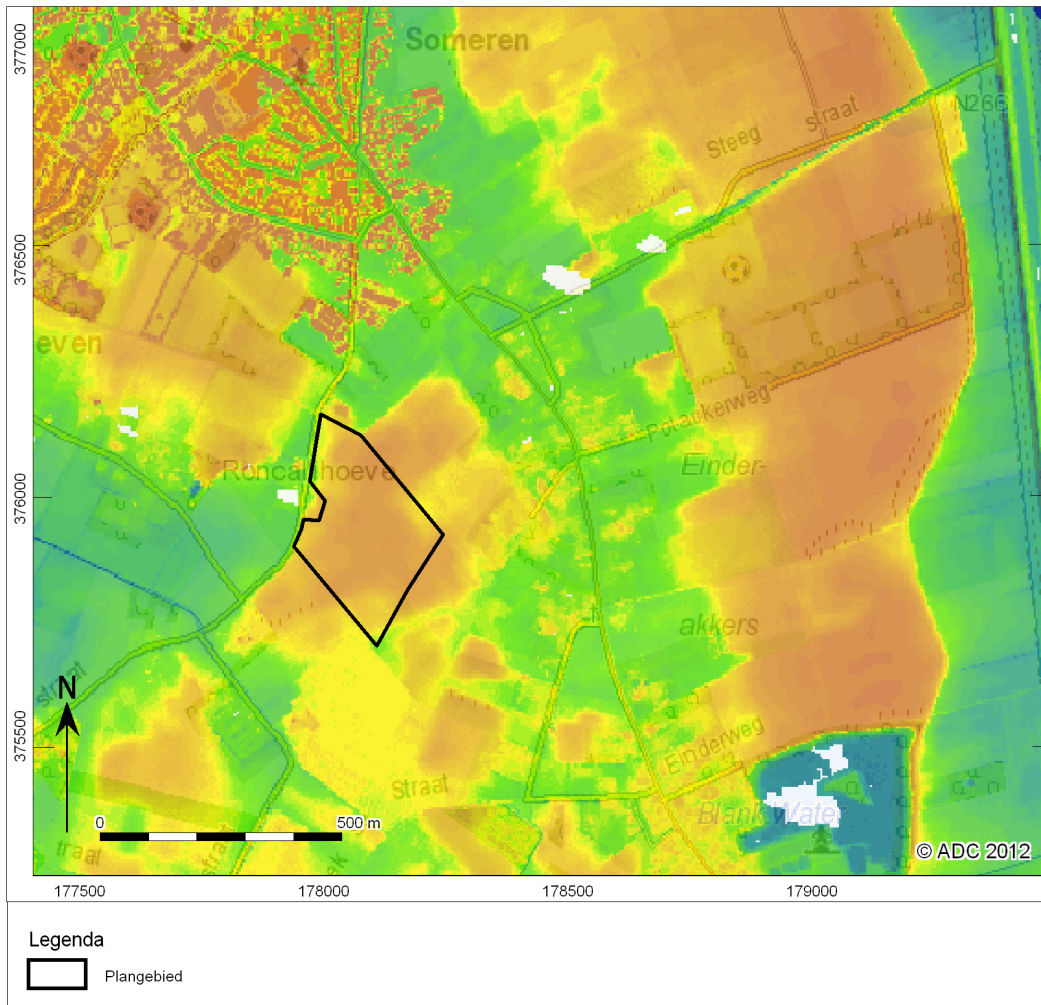
Afb. 1 Locatie van het plangebied

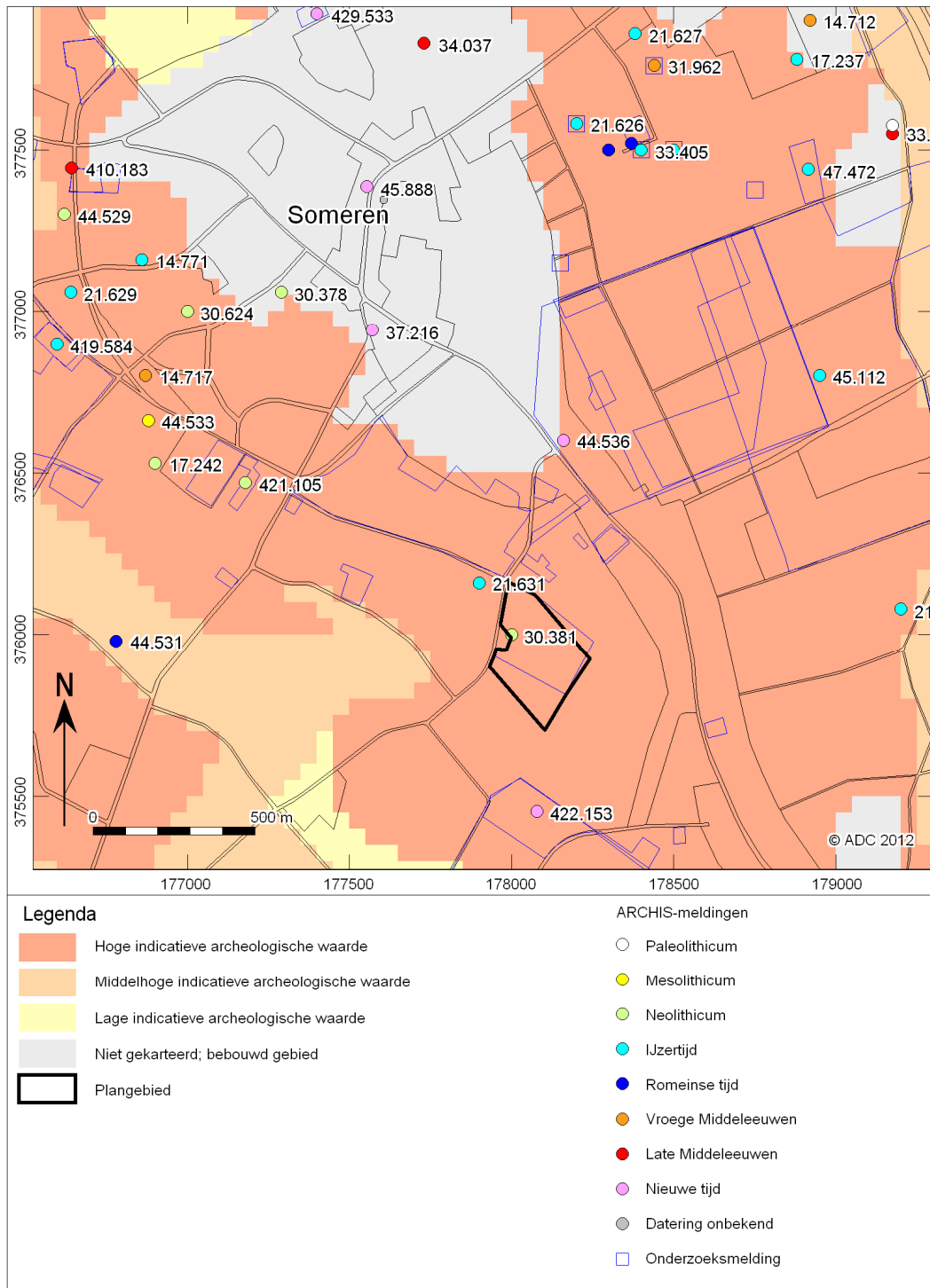
Afb. 2 Detailkaart van het plangebied

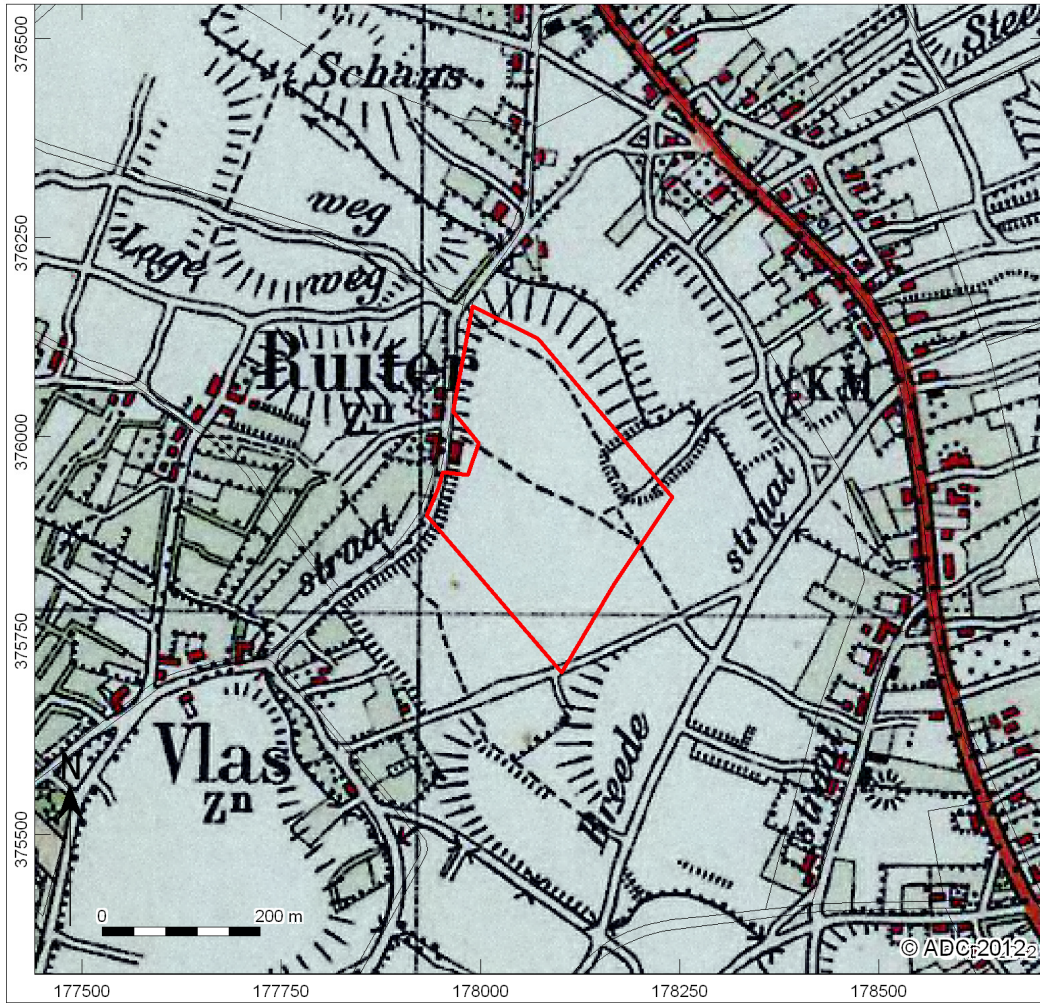
Afb. 3 Boorpunten en de locatie van de beregeningsinstallatie

Afb. 4 Locatie van het plangebied op het AHN

Afb. 5 Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden, AMK-terreinen en ARCHIS-meldingen

Afb. 6 Locatie van het plangebied op een uitsnede van de Bonnekaart uit 1929

Afb. 7 Impressie van het plangebied met op de voorgrond een sproeier van de beregeningsinstallatie

Afb.8 Boring binnen het plangebied

Bijlage 1 Boorgegevens

nummer	x-coördinaat (m)	y-coördinaat (m)	bovenrgrens (cm onder mv)	grondsoort	bijmenging	zandmediaan	kleur	kalkgehalte	nieuwvormingen	antropogene bifmengingen	bodemhorizonten	overig
1	178036	376088	0	75 zand	zwak siltig;zwak humeus	matig fijn	donker-bruin	kalkloos		spoor baksteen		matig kleine spreiding
			75	90 zand	zwak siltig;zwak humeus	matig fijn	licht-bruin					matig kleine spreiding;basis scherp
2	178083	376037	90	120 zand	zwak siltig	matig fijn	licht-geel	kalkloos				matig kleine spreiding;c hor
			0	75 zand	zwak siltig;matig humeus;zwak grindig	matig fijn	donker-bruin-zwart	kalkloos				matig kleine spreiding;basis scherp
3	178128	375979	75	110 zand	zwak siltig	matig fijn	geel	kalkloos				matig kleine spreiding
			0	70 zand	zwak siltig;matig humeus	matig fijn	donker-bruin-zwart	kalkloos				matig kleine spreiding
			70	90 zand	zwak siltig	matig fijn	grijs-bruin	kalkloos				matig kleine spreiding;omgewerkte grond;basis scherp
4	178175	375917	90	120 zand	zwak siltig	matig fijn	geel	kalkloos				matig kleine spreiding
			0	140 zand	zwak siltig;matig humeus	matig fijn	donker-bruin-zwart	kalkloos				matig kleine spreiding
			140	190 zand	zwak siltig;zwak humeus	matig fijn	bruin	kalkloos				matig kleine spreiding
5	178171	375842	190	200 zand	zwak siltig	matig fijn	geel	kalkloos				matig kleine spreiding
			0	85 zand	zwak siltig;matig humeus	matig fijn	donker-bruin-grijs	kalkloos			A-horizont	matig kleine spreiding;basis geleidelijk
			85	95 zand	zwak siltig;zwak humeus	matig fijn	bruin-grijs	kalkloos				matig kleine spreiding;basis scherp
			95	120 zand	zwak siltig	matig fijn	licht-geel	kalkloos			C-horizont	matig kleine spreiding

nummer	x-coördinaat (m)	y-coördinaat (m)	bovengrens (cm onder mv)	ondergrens (cm onder mv)	grondsoort	bijmenging	zandmediaan	kleur	kalkgehalte	nieuwvormingen	antropogene bijmengingen	bodemhorizonten	overig
6	178124	375901	0	60	zand	zwak siltig;matig humeus	matig fijn	donker-bruin-grijs	kalkloos			A-horizont	matig kleine spreiding;boor schiet stuk door; losse grond
			60	85	zand	zwak siltig;zwak humeus	matig fijn	bruin-grijs	kalkloos				matig kleine spreiding;basis scherp;slap
			85	120	zand	zwak siltig	matig fijn	licht-geel	kalkloos			C-horizont	matig kleine spreiding
7	178074	375953	0	85	zand	zwak siltig;matig humeus	matig fijn	donker-bruin-grijs	kalkloos			A-horizont	matig kleine spreiding
			85	100	zand	zwak siltig;zwak humeus	matig fijn	licht-bruin	kalkloos				matig kleine spreiding;basis scherp;slap
			100	130	zand	zwak siltig	matig fijn	licht-geel	kalkloos	spoor roestvlekken		C-horizont	matig kleine spreiding
8	178025	376006	0	95	zand	zwak siltig;matig humeus	matig fijn	donker-bruin-grijs	kalkloos			A-horizont	matig kleine spreiding
			95	110	zand	zwak siltig;zwak humeus	matig fijn	grijs-bruin	kalkloos				matig kleine spreiding
			110	130	zand	zwak siltig	matig fijn	licht-geel	kalkloos				matig kleine spreiding;veel donker-bruine vlekken;omgewerkte grond
			130	160	zand	zwak siltig	matig fijn	licht-wit-grijs	kalkloos	spoor roestvlekken		C-horizont	matig kleine spreiding
9	178019	375931	0	50	zand	zwak siltig;zwak humeus	matig fijn	donker-grijs-bruin	kalkloos				matig kleine spreiding;basis scherp
			50	80	zand	zwak siltig	matig fijn	licht-bruin	kalkloos				matig kleine spreiding;veel grijze vlekken;omgewerkte grond
			80	120	zand	zwak siltig	matig fijn	geel	kalkloos				matig kleine spreiding
10	178064	375876	0	60	zand	zwak siltig;matig humeus	matig fijn	donker-grijs-bruin	kalkloos				matig kleine spreiding

nummer	x-coördinaat (m)	y-coördinaat (m)	bovengrens (cm onder mv)	ondergrens (cm onder mv)	grondsoort	bijmenging	zandmediaan	kleur	kalkgehalte	nieuwvormingen	antropogene bijmengingen	bodemhorizonten	overig
11	178712	375812	60	70	zand	zwak siltig	matig fijn	licht-grijs	kalkloos				matig kleine spreiding; veel bruine vlekken; omgewerkte grond
			70	100	zand	zwak siltig	matig fijn	geel	kalkloos				matig kleine spreiding
			0	90	zand	matig siltig; matig humeus	matig fijn	donker-grijs-bruin	kalkloos				matig kleine spreiding
			90	110	zand	matig siltig	matig fijn	licht-grijs	kalkloos				matig kleine spreiding
			110	130	zand	zwak siltig	matig fijn	geel	kalkloos				matig kleine spreiding
12	178062	375795	0	55	zand	zwak siltig; matig humeus	matig fijn	donker-bruin-grijs	kalkloos			A-horizont	matig kleine spreiding; basis scherp
			55	100	zand	zwak siltig	matig fijn	licht-wit-geel	kalkloos			C-horizont	matig kleine spreiding
13	178013	375855	0	80	zand	zwak siltig; matig humeus	matig fijn	donker-bruin-grijs	kalkloos			A-horizont	matig kleine spreiding
			80	140	zand	zwak siltig	matig fijn	licht-bruin-grijs	kalkloos				matig kleine spreiding; weinig grijze vlekken; omgewerkte grond
			140	170	zand	zwak siltig	matig fijn	licht-geel-wit	kalkloos			C-horizont	matig kleine spreiding
14	177967	375907	0	100	zand	zwak siltig; matig humeus	matig fijn	donker-bruin-grijs	kalkloos			A-horizont	matig kleine spreiding
			100	130	zand	zwak siltig; zwak humeus	matig fijn	grijs-bruin	kalkloos				matig kleine spreiding; weinig donker-bruine vlekken; weinig grijze vlekken; omgewerkte grond; basis scherp
			130	160	zand	zwak siltig	matig fijn	licht-wit-geel	kalkloos	weinig roestvlekken		C-horizont	matig kleine spreiding